

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

SSN Igor Zgoliński

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 9 listopada 2021 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

sprawy **M.O. (O.)**

skazanego za czyn z art. 178a § 4 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w W. z dnia 15 maja 2020 r., sygn. akt V K (...)

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania**

UZASADNIENIE

M.O. został oskarżony o to, że w dniu 28 marca 2018 roku, na ul. K. w W., umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, określone w art. 45 ust. 1 Prawa o Ruchu Drogowym, w ten sposób, że kierował pojazdem mechanicznym, skuterem marki T. o nr rej. (...), po drodze publicznej, w stanie nietrzeźwości: I badanie – 0,82 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, II badanie – 0,88 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, III badanie – 0,93 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, a czynu tego dopuścił się będąc karanym prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w W., sygn. akt IV K (...), za przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k., tj. o czyn z art. 178a § 4 k.k.

Sąd Rejonowy w W. wyrokiem nakazowym z dnia 15 maja 2020 r., sygn. akt V K (...):

1. w pkt 1 oskarżonego M.O. uznał za winnego zarzucanego mu w akcie oskarżenia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 178a § 4 k.k. i za to skazał oskarżonego, a na podstawie art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 37a k.k. w zw. z art. 34 § 1 i 1a k.k. i art. 35 § 1 k.k. wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym;
2. w pkt 2, na podstawie art. 63 § 1 i 5 k.k., na poczet orzeczonej wobec oskarżonego M.O. kary ograniczenia wolności zaliczył okres jego zatrzymania w sprawie od dnia 28 marca 2018 roku, godz. 11:55, do dnia 28 marca 2018 roku, godz. 13:25;
3. w pkt 3, na podstawie art. 42 § 3 k.k., orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych,
4. w pkt 4, na podstawie art. 43a § 2 k.k., orzekł wobec oskarżonego M.O. świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu P. w kwocie 10 000 zł;
5. w pkt 5 orzekł o kosztach procesu.

Przedmiotowy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 6 czerwca 2020 r.

Kasację od ww. wyroku wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając to orzeczenie w całości na korzyść M.O..

Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na rozpoznaniu sprawy oskarżonego M.O. na posiedzeniu w postępowaniu nakazowym i wydaniu wyroku skazującego za czyn z art. 178a § 4 k.k., pomimo wynikających z materiału dowodowego istotnych wątpliwości co do uprzedniego skazania za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie

nietrzeźwości, co w konsekwencji skutkowało rażącym naruszeniem prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 178a § 4 k.k., poprzez niezasadne przypisanie M. O. popełnienia przestępstwa kwalifikowanego z tego artykułu Kodeksu karnego, albowiem w dacie wyrokowania nie był on osobą prawomocnie skazaną za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, gdyż skazanie wyrokiem Sądu Rejonowego w W. w sprawie o sygnaturze akt IV K (...), uległo zatarciu z mocy prawa, jak również zarzucanego czynu nie dopuścił się w dacie obowiązywania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych.

Wskazując na powyższe, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co uprawniało do jej uwzględnienia w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k.

Rację należy przyznać skarżącemu, że Sąd Rejonowy nie dokonał rzetelnej oceny przesłanek wydania wyroku w postępowaniu nakazowym, czym rażąco naruszył przepis art. 500 § 1 i § 3 k.p.k., oraz zaniechał zbadania okoliczności istotnej dla oceny prawnokarnej czynu zarzucanego oskarżonemu, tj. jego uprzedniej karalności – co w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku z rażącym naruszeniem prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 178a § 4 k.k.

Odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k. podlega sprawca, który znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym i był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173, 174, 177 lub art. 355 § 2 Kodeksu karnego, popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się czynu polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo. Ustawodawca w przywołanym przepisie nie podaje żadnych terminów, a zatem

należy przyjąć, że sprawca czynu z art. 178a § 4 k.k. będzie ponosił tak zastrzoną odpowiedzialność do momentu zatarcia poprzedniego skazania, które to zatarcie – zgodnie z art. 106 k.k. – skutkuje uznaniem skazania za niebyłe i usunięciem wpisu o skazaniu z rejestru skazanych.

W orzecznictwie słusznie przejmuje się, że fakt zatarcia z mocy prawa wcześniejszego prawomocnego skazania za przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k. lub wymienione w art. 178a § 4 k.k., zaistniały w dacie wyrokowania, co do popełnienia czynu określonego w art. 178a § 1 k.k., uniemożliwia przyjęcie odpowiedzialności sprawcy na podstawie art. 178a § 4 k.k. – i to także wtedy, gdy do popełnienia tego czynu doszło przed upływem okresu niezbędnego do zatarcia wcześniejszego skazania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2012 r., IV KK 59/12; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2014 r., III KK 381/14).

Z akt sprawy wynika, że M.O. uprzednio został prawomocnie skazany wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w W. z dnia 27 maja 2008 r. (sygn. akt IV K (...)), za czyn z art. 178a § 1 k.k. – popełniony w dniu 20 lutego 2008 r. – na karę grzywny, na poczet której zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności. Ponadto, wyrokiem tym orzeczono wobec M.O. zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat, zaliczając jednocześnie na poczet tegoż środka karnego okres rzeczywistego zatrzymania prawa jazdy „w dniach 20 luty - 23 maja 2008 r.”. Na podstawie art. 49 § 2 k.k. sąd orzekł od oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 500 złotych, zaś na mocy art. 50 k.k. orzekł podanie wyroku do publicznej wiadomości poprzez opublikowanie jego treści na tablicy ogłoszeń Sądu Rejonowego w W.. Wyrok w tej sprawie uprawomocnił się w dniu 14 czerwca 2008 r. (k.30-31).

Sąd Rejonowy dysponował odpisem ww. wyroku oraz informacją z Krajowego Rejestru Karnego dnia 3 kwietnia 2018 r. (k.23-24), z której wynika, że orzeczoną tym wyrokiem karę grzywny wykonano w dniu 20 października 2008 r. Dane te wskazują również, że w 2012 r. M.O. upłynął czteroletni okres zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Sąd *meriti* już na podstawie tych informacji winien powziąć wątpliwość co do słuszności stanowiska oskarżyciela publicznego w zakresie uprzedniej karalności M.O. i możliwości zakwalifikowania opisanego w

akcie oskarżeniu czynu z art. 178a § 4 k.k. Należy bowiem zauważyć, że w dacie popełnienia czynu przypisanego skazanemu wyrokiem z dnia 27 maja 2008 r. (sygn. akt IV K 258/08), przepis art. 107 § 4 k.k. stanowił, że w razie skazania na karę grzywny zatarcie skazania następowało z mocy prawa z upływem 5 lat bądź ewentualnie na wniosek skazanego z upływem 3 lat od wykonania, darowania albo od przedawnienia jej wykonania. Przesłanki zatarcia skazania uległy zmianie z dniem 21 marca 2015 r., co uwarunkowane było wejściem w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 396). Przepis ten zmodyfikowano skracając okresy, po upływie których dochodzi do zatarcia skazania. W szczególności określono w art. 107 § 4a k.k., że w razie skazania na karę grzywny zatarcie skazania następuje z mocy prawa z upływem roku od wykonania lub darowania albo od przedawnienia jej wykonania. Nasuwających się wątpliwości – w kontekście zatarcia przedmiotowego skazania – Sąd Rejonowy nie dostrzegł, co oznacza, że zaniechał on dokonania wnikliwej analizy akt sprawy, błędnie kwalifikując ją do rozpoznania w trybie nakazowym. Rzetelna ocena sytuacji prawnej M.O. wymagała bowiem ustalenia kwestii zatarcia skazania ze sprawy IV K (...). W tym też celu Sąd Rejonowy – biorąc pod uwagę treść wyroku nakazowego z dnia 27 maja 2008 r. – winien uzupełnić zaoferowane przez oskarżyciela publicznego dane o informacje w zakresie wykonania orzeczonego tym wyrokiem środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego. Zgodnie bowiem z art. 107 § 6 k.k., jeżeli orzeczono środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny, zatarcie skazania nie może nastąpić przed jego wykonaniem, darowaniem albo przedawnieniem jego wykonania. Sąd Rejonowy zaniechał jednak dokonania tego rodzaju ustaleń. Tymczasem – jak wynika z ustaleń Prokuratury Krajowej – wymienione świadczenie pieniężne wykonane zostało w dniu 6 sierpnia 2008 r. Potwierdzono również, iż orzeczony zakaz prowadzenia pojazdów minął z dniem 21 lutego 2012 r. (zob. załączona do kasacji kopia pisma Sądu Rejonowego w W. dot. sprawy IV K 258/08, bez daty), skazany uiścił należności sądowe, a postępowanie wykonawcze zostało zakończone (zob. załączona do kasacji kopia pisma Sądu Rejonowego w W. z dnia 24 sierpnia 2021 r.).

Skoro więc M.O. w sprawie o sygn. akt IV K (...) wykonał zarówno orzeczoną karę grzywny (w dniu 20 października 2008 r.), jak też świadczenie pieniężne (w dniu 6 sierpnia 2008 r.), a nadto w 2012 r. upłynął mu czteroletni okres zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych (zarzucony zaś w niniejszej sprawie czyn popełniony został w dniu 28 marca 2018 r.) – to wobec treści art. 107 § 4a k.k. i art. 107 § 6 k.k. – w dacie wydania zaskarżonego wyroku (tj. 15 maja 2020 r.), skazanie w sprawie o sygn. akt IV K (...) należało uznać za zatarte z mocy prawa. Nie mogło zatem stanowić ono podstawy do przypisania M.O. przestępstwa zakwalifikowanego z art. 178a § 4 k.k. Zaniechanie Sądu Rejonowego w zakresie weryfikacji ustaleń oskarżyciela publicznego odnośnie do uprzedniej karalności M.O., skutkowało zatem wydaniem orzeczenia z rażącym naruszeniem prawa materialnego, które niewątpliwie miało istotny wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia w zakresie kwalifikacji prawnej czynu, o którym mowa w akcie oskarżenia, a w konsekwencji przypisania oskarżonemu surowszej odpowiedzialności karnej, która wyrażała się choćby w zastosowaniu instytucji przewidzianych w art. 42 § 3 k.k. i art. 43a § 2 k.k. *in fine*.

Należało zatem uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W., który zobowiązany będzie uwzględnić zapatrywania prawne sądu kasacyjnego.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.